

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De ortu Jsaac [et] eiect[i]o[n]e agar cu[m] filio ca. Ivj.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Libri Genesis

um: et vocavit eum amon patrem amonitarum.
Boab interpretatur ex patre. Hoc nomine mater apte publicavit incestum patris, Amon filius populi mei. Hec aliquantulum tenet quasi filius cuiusdam de populo meo. Dicit hieronymus filias posse excusari: quia crediderunt genus humanum defecisse: et pietas posteritatis impietate incestus excusavit in tanto: sed non in toto. Sed hoc patrem non excusat: sed infidelitas eius causa fuit incestus. De eodem dicit Strabo. Loth inexcusabilis est. Primo: quia angelo non credidit se posse salvari in segor. Deinde quia inebriatus est: et fuit peccatum causa peccati.

De peregrinatione abrae apud abimelech regem geraris. **Capitulum LV.**

Rosfectus est abra

nam de coualle mambre in terram australi: peregrinatus est in geraris inter cades: unde fluxerunt aque contradictionis: et sur loco sororis huius saram: similia prioribus simulatis per timore. Visit autem abimelech rex gerare: et tulit eam. In quo vis forme illius miranda notatur: que nonagenaria adhuc amari poterat. Sed in egritudine cecidit rex dei voluntate ne ea tangeret ut ait Iosephus. In fine tamen huius capituli alia pena notatur: hec scilicet quod deus concluserat omnem vuluam domus abimelech propter saram: nequa scilicet femininum in domo eius interim conciperet. Hec dicta autem desperantibus soporatus audivit a domino: hec sibi propter uxorem peregrinam inferri. Et precepit ei ut redderet viro uxorem: quia propheta erat. Et ille oraret pro eo: et viveret. Statimque surgens vocavit servos suos: vocavit et abraam et dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid vidisti ut hoc faceres? Et ait abraam. Cogitavi quod timor dei non esset in hoc loco: et interficerent me pro uxore. Illa autem et vere soror mea est filia patris. Hic distinguitur filius scilicet patris Sequitur mei. qui est meus: subaudi frater vel filia patris mei: et non matris mee: quod est. ne patris mea est: et cognata ex parte patris et fratris mei: et non ex parte sororis. An alia translatio. Soror mea est a patre suo: et non a matre. Sicut enim dicebant cognatos fratres: sic et cognatos sorores. Fratrem pro ara patrem suum vocavit: quia senior eo fuerat secundum usum loquendi qui maiores natu patres vocantur: minores filios: et quia dignior et maior affectio so-

let esse. propter quorum secundum viros quam secundum mulieres: propter quod suam pro virum digniori nomine vocavit sororem: scilicet potius quam neptem. Ut fingit eam filiam patris esse: nec tamen mentitus est: sicut nec dominus cum fingit se longius ire: proferat tamen cum domino iubente credit hoc dixisse: et ita relator fuit propter quod domini: ut heliseus celavit se non cognoscentibus. Quidam tamen dicunt thare mortua in se abrae et mortuo ara durisse uxorem filii: et genuisse saram. Unde et hic dicitur filia thare secundum carnem: et supra filia aram secundum suscitationem seminis: quia solum masculum reliquit aram. Oravit autem abraam pro eo: et sanatus est: et vxor et ancille eius pepererunt: et dedit abimelech abrae mulierem et terram ad habitandum ad optionem suam. Sare autem dixit. Ecce dedi fratri tuo pro te mille argenteos. Hoc erit tibi in velamen oculorum: coram omnibus qui tecum sunt. id est in memoriam verecundie: quia in mendacio deprehensa es. Unde subdit exponendo. Et quicumque perreueris memento te deprehensam. Vel elegans est irrisio. Hoc erit tibi in velamen oculorum. id est in preparationem funeris. quod dicitur. Anus est vicina funeri: et mentita es tamen: et decepisti. Habet tibi ergo hec in expensas funeris. Quod magnis expensis fieri solebat: maxime a iudeis: vel ad pepla emenda ut tegas faciem ne ameris.

De ortu Isaac et eiectione agar cum filio.

Capitulum LVI.

Visitavit dominus

nam saram: concepitque et peperit filium: et circumcidit eum abraam octavo die. Et exinde post totidem dies iudei circumcidunt: arabes pro post. xiiij. annos: quia eo tempore hismael gentis illius auctor circumcissus fuit. Et vocavit eum isaac. id est risum: quia risum fecerat dominus parentibus eius. id est gaudium inopinatum. Crevit puer: et trimus ab lactat est. Et fecit pater grande convulsum in die illa: quia ea die filius primo accessit ad mensam patris. Dumque simul luderet hismael et isaac: maior ledebat minorem. Et intellexit mater in ludo persecutiones: quia scilicet patre mortuo vellet dominari maior minori. Ut hebrei tradunt: cogebat eum adorare luteas imagines quas fecerat. Quod cum displicuisset matri: dixit ad abraam. Eijce ancillam et filium eius. Dure habet accipit abraam et dissimulabat: sed dixit ei dominus. Audi vocem sarem. Qui tollens panem et virem aque

imposuit scapule agar: et tradidit ei puerum
 Lūq; psumpta eēt aq̄ in deserto et puer des-
 ceret sūt: abiecit ma-
 ter puez sub arbore
 et sedit pcul quātum
 are iacere potest ne
 videret filiū morien-
 tez: et fleuit, et exaudi-
 uit deus vocē pueri
 id est fletū matris p
 puero. Et dixit angelus matri, Surge tol-
 le puerū, et aperuit oculos eius deus: et vidit
 puteū, deditq; puero bibere: et implēs vtre
 abijt. Creuit puer: et morat⁹ est in solitudine
 pbaran: et fact⁹ est vir sagittarius. Et accepit
 ei mater vxorem de terra egypti: de qua na-
 ti sūt ei, xij, filij pncipes tribuū suaz: q̄z ap-
 pellatiōe: opida: pagl: et tribu celebrant. Ha-
 batoth p̄mogenit⁹ famosiores nominat: a q̄
 pars arabie: q̄ est ab eufrate vsq; ad mare ru-
 brum nabathea d̄. Cedar secundus a quo ce-
 dar q̄ est in deserto, Duma sextus a q̄ duma
 regio. Thema non⁹: a q̄ theman q̄ est ad au-
 strum. Cethuma vltimus: a quo cethema q̄
 est ad orientem.

De puteo iuramenti. Ca. LVII.

De tēpore vidēs

Abimelech abraā multiplicatus:
 timuit eū et venit ad eum cū p̄bi-
 col pncipe exercitus sui: et ait Jura mihi per
 deū ne noceas mihi et posteris meis: sed sp̄
 facias mihi iuxta misericordiam quam feci tibi.
 Et eduxit eos abraā ad puteū quē ostende-
 rat deus agar quē foderat abraā ante agar
 eiectam. Sed serui abimelech abstulerāt il-
 lum abrae: et fecerāt illū in solitudine p gres-
 sibz ad aquādīs: q̄ longe a māione ei⁹ in so-
 litudine pascebant. Et restituit ei abimelech
 puteū: sed in testimoniū q̄ ip̄e foderat puteū
 et ablatum restituit ei abimelech: dedit regi
 vij, agnas: et vocauit puteū bersabee, i. pute-
 um septē. Sabee em̄ hebraice septē sonat: et
 ibidē pcusserūt ambo fedus. Unde et bersa-
 bee dictū putant, i. puteū iuramenti. Sabee
 q̄z hebraice iuramentū d̄. Joseph⁹ tū interp̄-
 tat bersabee fed⁹ putei. A puteo vero circū-
 stans regio etiā dicta est bersabee. Platanit
 q̄ abraaz circa puteū nemus: et fuit ibi colo-
 nus multis diebz nō habitator. Dicit em̄ ste-
 phanus in actibz ap̄loz: quia nō accepit ibi

hereditatem nec spacium pedis.
 De immolatiōe arctis p isaac.
 Caplm. LVIII.

Est hec dum ha-

bitaret in bersabee: et isaac vt dicit
 Joseph⁹, xxv, anoz eēt: dixit dñs
 illi, Tolle filiū tuū vntigentū quem diligis
 isaac: et vade in terrā visitiōis, et offer mihi eū
 in holocaustū sup vnū montū quē mōstra-
 uero tibi. Terrā visitiōis dixit illam ptem iuo-
 dee q̄ est in montanis: q̄a et ip̄a alonge et de
 illa lōge videri potest: q̄ et ab efata vallis vi-
 sitiōis d̄. In summitate p̄o mōtū iudee mō-
 ticulus erat eminētior dictus mons moria:
 quē mōstrauit de abrae ad imolandū filiū.
 In h tradūt hebrei templū p̄ factū: et altare
 factū in loco vbi abraaz altare fecit: et dauid
 angelū reponentē gladū vidit in area ornā-
 tebuset. Vñ dicit efatas Er̄it mons domus
 dñi i vertice mōtū: et ad eū fluēt oēs gātes:
 de q̄ et dñs p̄cepit iudeis: ne imolarēt sibi in
 om̄i loco: nisi in loco quē ostēderet eis dñs.
 Abraam ergo de nocte p̄surgēs: nemini qd
 facturus erat indicans: strauit asinum suū:
 ducens secū duos iuuenes et filiū: iuitq; iter
 duoz dierum. Tertio die eleuatis oculis vt
 dicit locum procul. Hinc pbantur illi errasse:
 qui dixerunt euz tunc habitasse inter berhel
 et bay. Locus em̄ ille nō distat a monte mor-
 ria p̄ iter vnus dicit. Et cū accepisset ligna et
 ignem relicto infra iuuenibz cum asino: cū
 filio ascendit solus. Cui filius, Ecce inquit
 ignis et ligna: vbi ē victima holocausti. Cui
 pater Deus p̄uidebit sibi victimā. Et statuit
 aram: et lignis impositis ignē adhibuit. Res-
 fert autē Joseph⁹ p̄ba patris ad puez dicen-
 tis Quia sicut ex voluntate dei ingressus fue-
 rat mundū mirabiliter: ita etiā ex voluntate
 dei necesse erat ei egredi mirabiliter: quē do-
 minus quidem iudicasset dignū. nō egrituz
 dine. nō bello. nō aliqua passione: humanā
 vitā finire. sed cū orationibz et sacrificijs an-
 m̄a ip̄ius ad se vocare: et q̄ suscitaret euz ob-
 implendas promissioes. Et sic isaac libens
 accessit ad arā et mor-
 tem De h alquinus Alquinus fuit magi-
 dic. Indubitatī ani- ster karoli regi abbas
 mo mactare vole- sc̄i martini turonē.
 bat filiū laudād⁹ in
 constantia offerendū: et in fide suscitandū filiū